

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2023, NUMMER 113

Datum	4 juli 2023
Van	College B&W
Behandeld door	S. Overbosch/ P. Riep/ A.Vaars
Doorkiesnummer	14030
E-mailadres	secretariaatveiligheid@utrecht.nl
Kenmerk	1133133
Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsragen jaargang 2023 nummer 113 van Bert van Steeg (CDA) en David Bosch (PVV) van 5 juni 2023 over Aanpak Utrechtse plofkrakers. De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1

Wat was de aanleiding voor het gesprek met de Duitse autoriteiten? Op wiens verzoek vond het gesprek plaats?

Antwoord 1

Op initiatief van de lokale Driehoek stad Utrecht zijn de Duitse autoriteiten van Noordrijn-Westfalen benaderd voor een werkbezoek. De aanhoudende en toenemende aantallen plofkraken in de deelstaat Noordrijn-Westfalen, waarbij een groot aandeel van de plegers afkomstig is uit Utrecht, vormden de directe aanleiding. Dit brengt een verantwoordelijkheid met zich mee. De lokale driehoek achtte het noodzakelijk om in gesprek te gaan met elkaar over het probleem van plofkraken en te verkennen waar de (integrale en grensoverschrijdende) aanpak versterkt kan worden.

Vraag 2

Welke gegevens zullen worden gedeeld met Duitse autoriteiten? Op welke manier gaat dit helpen om plofkraken te voorkomen, dan wel meer plofkrakers aan te houden? Tot welke resultaten hebben eerdere overleggen geleid?

Antwoord 2

De gemeente heeft een wettelijke taak bij terugkeer van gedetineerden in de samenleving. Om deze taak uit te voeren is informatie over aanstaande vrijlating van in Duitsland gedetineerde Utrechters nodig. Voortkomend uit het werkbezoek aan Duitsland, zijn afspraken gemaakt om de komende periode te verkennen op welke manier, binnen geldende wetgeving, de samenwerking op dit vlak kan worden geïntensiveerd en daarover afspraken te maken.

Het delen van informatie voor de opsporing van daders van plofkraken vindt geheel plaats onder gezag van justitie (de Officier van Justitie). Dat verloopt volgens de geldende internationale regels.

Overleggen met Duitsland vonden tot voor kort dan ook alleen plaats tussen de Duitse en Nederlandse politie en justitie. Het resultaat daarvan is een groot aantal, en ook recente, aanhoudingen van bij plofkraak betrokken verdachten. Naar aanleiding van eerdere aanhoudingen, legde de rechtbank in Utrecht begin mei van dit jaar nog celstraffen tot vijf jaar op aan een groep plofkrakers. In deze [link](#) leest u meer achtergrondinformatie.

Vraag 3

Hoe ziet de ontwikkeling van het aantal Utrechtse plofkrakers eruit? Worden alleen in Duitsland Utrechtse plofkrakers aangehouden of ook in andere landen?

Antwoord 3

Aantallen kunnen in de tijd redelijk variëren en zijn niet statisch, maar juist fluïde. Zie het antwoord op vraag 4 en 12 voor een nadere toelichting.

De meeste Nederlandse verdachten worden in Duitsland op heterdaad aangehouden of in Nederland buiten heterdaad. Er zijn de afgelopen jaren ook enkele aanhoudingen geweest in andere landen, zoals in Zwitserland en Luxemburg.

Vraag 4

Hoeveel Utrechtse zijn de afgelopen jaren aangehouden? Wat valt te zeggen over deze plegers? Wat was hun gemiddelde leeftijd en uit welke wijken waren ze afkomstig?

Antwoord 4

In 2022 zijn er in totaal 69 Nederlandse verdachten aangehouden voor een plofkraak, waarvan 24 uit Utrecht/ Midden-Nederland. In 2023 zijn er tot en met begin mei 57 Nederlandse verdachten aangehouden, waarvan 28 afkomstig uit Utrecht. De groep bestaat grofweg uit een "oudere garde" die dit delict al langere tijd pleegt en ervaren is. Daarnaast is er een groep jongere jongens in de kwetsbare wijken, die hiervoor "gevraagd" wordt dan wel zichzelf aanbiedt en gedreven wordt door het snelle geld. De oude garde leidt de jongere aanwas op. Gemiddeld ligt de leeftijd van verdachten die zijn aangehouden voor een plofkraak tussen de 22 en 27 jaar. De verdachten komen uit verschillende wijken van Utrecht.

Vraag 5

Wat houdt de Utrechtse aanpak op specifiek plofkrakers in, waar de burgemeester in een recent artikel over sprak?

Vraag 6

Op welke manier is er binnen de aanpak "Grenzen stellen, perspectief bieden" ruimte voor een specifieke aanpak van plofkrakers? Welke resultaten zijn er binnen de aanpak bereikt om bijvoorbeeld de aanwas en rekrutering van specifiek plofkrakers te beperken?

Antwoord vraag 5 en 6

Binnen de aanpak GSPB is er ruimte om specifiek in te zetten op plofkrakers. We richten ons juist op potentiële doorgroeiërs in (drugs)criminaliteit, waarbij we een relatie zien tussen plofkraken en de drugswereld. Naar deze criminele geldstromen gaan we nader onderzoek doen. Voor het opzetten van een effectieve integrale aanpak is het allereerst nodig om deze personen goed in beeld te krijgen. Dit doen we door, op basis van aanhoudingen en veroordelingen (politie- en detentiemeldingen) in het Zorg- en Veiligheidshuis, te bepalen wie we goed beet willen pakken en vooral niet willen loslaten (Top X). Ook signalen van zorgpartners worden hierin meegenomen. Hiervoor is het van belang dat de grondslagen voor informatiedeling tussen de zorg- en veiligheidspartners onderling goed zijn verankerd.

Dit alles kost tijd, maar inmiddels zijn we zo ver dat we gezamenlijk objectieve criteria hebben vastgesteld ten behoeve van het opnemen van deze (potentiële) doorgroeiërs op de persoonsgerichte aanpak (PGA) lijst (Top X). Deze PGA is niet alleen maatwerk op de persoon, maar ook een systeem aanpak. Dit betekent dat we ook inzetten op het voorkomen dat jonge mensen in diezelfde

omgeving het criminele pad op gaan. Wij doen dit gezamenlijk met partners zoals HALT, het Jongerenwerk, op scholen, op wijk- en buurtniveau en met weerbaarheidstrainingen. Ouders en ervaringsdeskundigen betrekken we bij de PGA. Dit is dan ook waar de GSPB-pijler 'criminele carrières' zich op richt.

Met subsidie van het Rijk hebben we recent twee re-integratie officieren (RIO's) kunnen aanstellen, die zich vanuit detentie intensief gaan bezighouden met jongvolwassenen met een hoog risico op recidive door hen te begeleiden naar school, werk en opleiding. Ook dit is een versterking vanuit GSPB. We hebben de eerste stappen gezet met het optimaliseren van het methodisch werken met een persoons- en systeemgerichte aanpak.

In de halfjaarlijkse voortgangsrapportage GSPB nemen wij u mee in de voortgang van deze integrale en intensieve aanpak.

Vanuit politie en OM wordt al langere tijd volop ingezet op de opsporing van plofkrakers. De opsporing en samenwerking met de Duitse en collega's in andere landen is de afgelopen jaren geïntensiveerd. Zoals ook beschreven in de beantwoording van vraag 4 heeft dit geresulteerd in diverse aanhoudingen.

Met het werkbezoek aan Duitsland is daarnaast een belangrijke stap gezet vanuit de ambitie om een meer integrale, overstijgende aanpak op de doelgroep en het delict uit te werken. Dat betekent dat de afstemming tussen de organisaties die zich bezighouden met opsporing, vervolging, berechting, de persoonsgerichte aanpak en met terugkeer na detentie dichterbij elkaar moet komen. Ook gaan we actiever de GSPB-pijler van 'criminele geldstromen' hierbij betrekken om meer zicht te krijgen op waar de opbrengsten van plofkraken neerslaan. Dit alles moet er op termijn toe leiden dat we in gezamenlijkheid barrières kunnen opwerpen om de opmars van de plofkrakers een halt toe te roepen en het proces van de plofkraak te dwarsbomen met gerichte (en waar mogelijk naast strafrechtelijke ook bestuurlijke) interventies.

Vraag 7

Hoe vaak zijn er explosieve materialen gevonden in Utrecht die wijzen op voorbereidingen op plofkraken, zoals ook in februari van dit jaar gebeurde? Welke conclusies kunnen daaruit worden getrokken over de rol die Utrecht speelt bij de voorbereiding van plofkraken?

Antwoord 7

In Utrecht zijn een aantal keer explosieve materialen aangetroffen die vermoedelijk wijzen op voorbereidingen ten aanzien van het plegen van plofkraken. Dit betreft het aantreffen van explosieve materialen in een voertuig, maar ook in een opslag (zoals bij de ontploffing Californiëdreef, de zogenoemde plofkrakenschool waarbij ook een dodelijk slachtoffer viel) als wel in een woning. Duidelijk is dat uit Utrecht afkomstige plofkrakers en personen een prominente rol hebben in de voorbereiding, uitvoering en facilitering van dit delict en dat het voorbereiden en faciliteren ook in Utrecht plaatsvindt. De plofkraken worden voornamelijk in Duitsland gepleegd.

Vraag 8

Welke risico's brengt deze opslag met zich mee voor inwoners van de stad?

Antwoord 8

Met de opslag, het vervoer en het produceren van explosieven nemen personen grote risico's voor de veiligheid van zichzelf en anderen. Zo zorgt de opslag van explosieven in woningen of garageboxen voor direct gevaar van ontploffing voor de (bewoonde) omgeving.

Wij wachten dan ook met belangstelling het voorstel van de minister van Justitie af om illegaal vuurwerk onder de Wapenwet op te nemen. Dit voorstel komt voort uit een aangenomen motie 20 juni jl. vanuit de Tweede Kamer om het bezit van bijvoorbeeld cobra's en mortierbommen als wapenbezit te zien. Dat zou mede kunnen betekenen dat de burgemeester de bevoegdheid krijgt een pand te sluiten wanneer dergelijke explosieven worden aangetroffen.

Vraag 9

Ziet u een relatie tussen plofkrakers en leggers van granaten en explosieven in de stad? Zo ja, welke?

Antwoord 9

Hier zijn vooralsnog geen aanwijzingen voor.

Vraag 10

Deelt u de mening dat het stijgend aantal Utrechtse plofkrakers schadelijk is voor de reputatie van Utrecht, maar ook een funeste invloed heeft op de ondermijningsaanpak, gezien de financiële middelen die worden gegenereerd?

Antwoord 10

Wij delen deze mening gezien de problematiek van plofkraken ontwrichtend is voor onze stad en het financieel gewin dat voortkomt uit het plegen van deze plofkraken. Hoewel het gewelddadige delicten zijn die met name in Duitsland worden gepleegd, heeft het impact op onze bewoners en wijken en brengt het risico's met zich mee. Dat benadrukt het belang van de aanpak die al loopt en vanuit ons en onze partners geïntensiveerd moet worden.

Vraag 11

Zo ja, welke mogelijkheden ziet u om samenwerking te verbeteren met Duitse autoriteiten en ook de kans op succes van plofkraken te verlagen, zoals ook in Nederland is gelukt?

Antwoord 11

Het verbeteren van de samenwerking met Duitsland ziet toe op twee aspecten. Allereerst is het belangrijk dat we als betrokken partners en autoriteiten elkaar beter kennen en elkaar makkelijker weten te vinden binnen deze gedeelde problematiek. Daarnaast zien we mogelijkheden om op het gebied van informatie-uitwisseling en preventie zaken te verkennen en verbeteren. Denk aan informatie-uitwisseling ten behoeve van opsporing, vervolging en PGA.

Het feit dat het aantal plofkraken in Nederland aanzienlijk is gedaald is in het bijzonder gelegen in de samenwerking tussen drie grote Nederlandse banken, het bedrijf Geldmaat, De Nederlandsche Bank (DNB), de politie en het Openbaar Ministerie. Vanuit deze samenwerking zijn grote ontwikkelingen doorgevoerd op het gebied van een uniform, beter beveiligde geldautomaat, het verplaatsen van geldautomaten naar minder risicovolle locaties en het waardeloos maken van de buit.

De gemeente Utrecht neemt deel aan overleggen over plofkraken op landelijk niveau. Onderwerp van gesprek met het Rijk is het nog breder benutten en verkrijgen van wettelijke grondslag om geldautomaten vlak onder of naast woningen te verplaatsen naar minder impactvolle plekken voor omwonenden.

Kennisuitwisseling over de genomen maatregelen in Nederland vindt met regelmaat plaats tussen de Nederlandse en Duitse autoriteiten. Zo zijn er de afgelopen jaren al diverse werkbezoeken geweest aan Nederland. Onder andere vanuit de speciaal opgerichte commissie van het ministerie Binnenlandse Zaken voor plofkraken van Noordrijn-Westfalen ('zogenoemd BEGAS') waar tijdens het werkbezoek van de driehoek afgelopen mei ook mee kennis is gemaakt.

Vraag 12

Klopt het dat de autoriteiten een vrij goed beeld hebben van de groep plofkrakers? Zo ja, hoe groot is deze groep in Utrecht en welke stappen zal het college zetten om deze groep te isoleren, zodanig dat het plegen van plofkraken zo moeilijk mogelijk wordt gemaakt?

Antwoord 12

Aantallen (groepen) zijn fluïde en veranderen in de tijd. Een groep van naar schatting 400 personen in Nederland, waarvan ongeveer 2/3 deel afkomstig is uit Utrecht /Midden Nederland, plegen in wisselende samenstellingen deze gewelddadige delicten.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Schriftelijke vragen Aanpak Utrechtse Plofkrakers

5 juni 2023

Criminelen uit Utrecht plegen regelmatig plofkraken buiten Utrecht en in Duitsland. Afgelopen jaar werd een recordaantal plofkraken in Duitsland plaats, waarvan een groot gedeelte door Utrechters werd gepleegd. Ondanks dat het probleem van plofkraken over de grens al tien jaar speelt, is nog geen oplossing in zicht, maar stijgt het aantal plofkraken juist snel. Afgelopen week vond (opnieuw) een gesprek plaats tussen de burgemeester en de autoriteiten in Duitsland. Hier werd onder andere afgesproken dat meer data zullen worden gedeeld. De fracties van CDA en PVV maken zich grote zorgen over aantal plofkraken dat de afgelopen jaren vanuit Utrecht zijn gepleegd en het feit dat het niet lijkt te lukken om greep te krijgen op deze plofkrakers. Deze fracties hebben de volgende vragen:

1. Wat was de aanleiding voor het gesprek met de Duitse autoriteiten? Op wiens verzoek vond het gesprek plaats?
2. Welke gegevens zullen worden gedeeld met Duitse autoriteiten? Op welke manier gaat dit helpen om plofkraken te voorkomen, dan wel meer plofkrakers aan te houden? Tot welke resultaten hebben eerdere overleggen geleid?

In de recent door de raad aangenomen veiligheidsagenda werden cijfers over plofkraken uit 2019 gebruikt. Ook daaruit bleek al dat bijna de helft van de plofkrakers uit Utrecht afkomstig is. Vorig jaar vond een record aantal van ongeveer 450 plofkraken plaats en dit jaar zijn al meer Nederlanders aangehouden voor plofkraken dan in het hele vorige jaar.

3. Hoe ziet de ontwikkeling van het aantal Utrechtse plofkrakers er uit? Worden alleen in Duitsland Utrechtse plofkrakers aangehouden of ook in andere landen?
4. Hoeveel Utrechters zijn de afgelopen jaren aangehouden? Wat valt te zeggen over deze plegers? Wat was hun gemiddelde leeftijd en uit welke wijken waren ze afkomstig?
5. Wat houdt de Utrechtse aanpak op specifiek plofkrakers in, waar de burgemeester in een recent artikel over sprak?
6. Op welke manier is er binnen de aanpak "Grenzen stellen, perspectief bieden" ruimte voor

een specifieke aanpak van plofkrakers? Welke resultaten zijn er binnen de aanpak bereikt

om bijvoorbeeld de aanwas en rekrutering van specifiek plofkrakers te beperken?

Bij het plegen van een plofkraak komt kennis kijken die binnen criminele groepen wordt gedeeld. Eerder was al sprake van een plofkraakschool in Utrecht, waarbij Duitse geldautomaten werden besteld om specifieke technieken die gebruikt worden bij plofkraken onder de knie te krijgen. Daarbij worden zware explosieven gebruikt en opgeslagen.

7. Hoe vaak zijn er explosieve materialen gevonden in Utrecht die wijzen op voorbereidingen

op plofkraken, zoals ook in februari van dit jaar gebeurd? Welke conclusies kunnen daaruit

worden getrokken over de rol die Utrecht speelt bij de voorbereiding van plofkraken?

8. Welke risico's brengt deze opslag met zich mee voor inwoners van de stad?

9. Ziet u een relatie tussen plofkrakers en leggers van granaten en explosieven in de

stad? Zo ja, welke?

10. Deelt u de mening dat het stijgend aantal Utrechtse plofkrakers schadelijk is voor de

reputatie van Utrecht, maar ook een funeste invloed heeft op de ondermijningsaanpak, gezien de financiële middelen die worden gegenereerd?

11. Zo ja, welke mogelijkheden ziet u om samenwerking te verbeteren met Duitse autoriteiten

en ook de kans op succes van plofkraken te verlagen, zoals ook in Nederland is gelukt?

12. Klopt het dat de autoriteiten een vrij goed beeld hebben van de groep plofkrakers? Zo ja,

hoe groot is deze groep in Utrecht en welke stappen zal het college zetten om deze groep te isoleren, zodanig dat het plegen van plofkraken zo moeilijk mogelijk wordt gemaakt?

Gesteld door:

- Bert van Steeg, CDA
- David Bosch, PVV